

ZEMPLÉN.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉNMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.
Börmentelen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.
Kéziratot nem adhatnak vissza.
Egyes szám ára 20 kr.
A szilvértől minden garmonsor díja 20 kr.

HÍRDETÉSI DÍJ:
hivatalos hirdetéseknel: Minden egyes szó után 1kr.
Azonfelül bélyeg 30 kr.
Kiemelt, díszbetűt a körzettel ellátott hirdetésekért termékek szerint, minden 1 centimeter után 3 kr. számítottak.
Állandó hirdetéseknel kedvezmény nyújtatik.
Hirdetéseket a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

S.-a.-Ujhely, 1886. január II.

A „Zemplén” legközelebbi számában megjelent vezércikk, az 52. számában jött közleményt élénk bírálat alá vette.

Mai napon, a sajtó termékek bő korszakában egy hírlapi cikk akadémiai hangú bírálatra nem számíthat. Értéke annyi, a mily mérvben az abban felszínre hozott vagy feljuttott eszme a művelt olvasó figyelmét felebreszteni képes, és ha esetleg tollharcra érdemesítik, a bírálatnak nem az abban felfedezhető hézagok gorcsövezése, de konkrét kérdések felett indított eszmecsere lesz feladata.

No de ettől eltekintve és egyes téves megkülönböztetésekből levont következtetések mérlegelését az olvasóra bízva, csak köszönettel tartozom a tisztelt cikkkirónak, amiért alkalmat nyújt kissé tovább fűzni a felvett eszme fonalát.

Szabad legyen azonban előre bocsátani, hogy talán nem lett volna felesleges, ha a t. cikkkiró figyelemre méltatja a tények tulajdonképeni kutforrását is. Különösen nem méltán sértheti-e azon 600 bizottsági tag egy tekintélyes részének érületét, midőn a megválasztott közg. bizottsági tagok mint „ellenzéki” (vagy lettek volna bár mint kormánypárti) megválasztottak mutattnak be egy országos lap hasábjain? Akkor a midőn párttekintet nélkül választatnak az arra hivatott hazafiak?

Ezt mellőzve, perhorreskálja azon különben sem új találmányt, hogy a politikai pártoskodásnak a megyei élettel összekeverődése, a közügyekre üdvösnek nem vélelmezhetik. Hivatkozván Anglia parlamentarizmusára, szabad Amerikára stb.

Hát bizony! e sorok írója élvezve európai szabadságát, egy lépéssel tovább megy és azon meggyőződésének ad kifeje-

zést, hogy valamint a politikai pártoskodás meghonosítása a megye termében, a megye administratív tevékenységére kedvezőtlen, épen ugy a megye törvényes jogai gyakorlása, közgazdasági, művelődési, nemzeti jogfejlődés, — általában a közélet bármely irányában legeredményesebb tevékenységet akként fejthet ki, azok körüli ekzekutív eljárásában; feliratai, indítványozásai, határozatai a kormányzó és végrehajtó hatalom komoly figyelmét annál hathatósabban magára vonja, ha a pártfogalmaktól minél függetlenebb vitákon szűrődnek át az eszmék és minél kevésbé ismerhetők fel azokon az egyes parlamenti pártok iránti bizalom avagy bizalmatlanság jellege.

Mert aminthogy — az alkotmányosság tagadása nélkül — fel nem tehető az: hogy a kormány azon esetre, ha a nemzetet képviselő többség bizalmát attól megvonná, egy napig is késlekednék helyét átengedni, ugy kétségtelen, hogy ellenkezik a felelősség elvével, illusoriussá válnék a rendszer, fennakadna a kormányzat, ha épen a politikai hatóságok, mint megannyi kisparlament által befolyásolva ingadoznék.

És ha már a t. cikkkiró ur által mintaképpül helyesen feltüntetett angol parlamenti rendszert, eltérő közjogi helyzetünk mellett is lépésről-lépésre megközelíteni igyekezni kell, nem lenne felesleges figyelni miként van beillesztve ez állam rendszerébe az önkormányzat.

Mi azt hisszük, hogy épen ez a nemzet, melynek életében a gyakorlat egy hatalmas jogszabálylyá érlelődött; a mely féltékenyen őrködik parlamenti alkotmányán annyira, hogy a széles kiterjedésű választási képesség mellett is némely tisztviselői osztályoktól elvonja azt, alig tételezhető fel, hogy „igazgatási joghatóságai” békebíráival a párt mozgalmak által érintve, vagy azokra kihatással

lehetnének, és bizonyára nem ezek hangadói, annak az alulról emelkedő közvéleménynek, mely „kormányokat visszalépni kényszerít.”

Bárminő kedvezőtlenül kalkulál is cikkkiró, nem érthető az, hogy miként lehetne ésszerűen külön fogalmakat alkotni a megye és annak kreaturái: a közg. bizottság, tisztviselők, szóval egy organismusról, melyet csak egyöntetű szellem vezérelhet eredményesen céljához.

El kell ismerni: megható vonások azok, amelyekkel t. cikkkiró a régi megyét, mint egy omladozó nemzeti eszmevet ecseteli. De hát hiába! . . . Valamint kedves halottainktól csak az ereklyéket tarthatjuk meg, épen ugy — tanuja a történelem — nemzetek életében a változó viszonyok, kérlelhetlen szigorral döntenek intézmények felett, melyek változott rendszerük keretébe be nem illeszthetők.

Sajátságos, hogy t. cikkkiró idealismusa, mely közleménye egyes mozzanatánál felismerhető, oly alacsony fokra száll épen a midőn a szabadválasztások felett elmélkedik.

Talán ez hasonlít „lemondáshoz” a nemzet jövőjébe vetett bizalomról?

A közönyt eloszlatni, a szunnyadó közérdeklődést felebreszteni, a tényezőket nagy fontosságú politikai jogaik tudatához kellő tapintattal vezetni és érlelni, a független értelmiség feladata. És ha már az élet az ily reményekről lemondani kényszerítene, vajmi gyér vigasztalás lenne a nemzetre, ha a tapasztalatok szerint jobbra függő elemekből alakulni szokott megyei központok melegétől várná az alkotmányos életkedv felderítését.

Mill, az éles eszű politikai bölcsész az önkormányzat védelmében bizonyára nem az általa legjobbnak tartott képviselői alkotmány feltételét, hanem egy oly intézményt

TÁRCZA.

Emlékezés Hornyay Kálmánra.

(1886. január 14.)

Ma volna harminczhat éves.

Volna!

Nyomorult öt betű s mintha gunyosoly alakjában látnám egy ijesztő koloszsus, egy undorító torzalak össze-vissza barázdált, az idő által keresztül-kasul szántott arculatján, a mit a tudós és tudatlan világ ezen az egyszerű, semmiféle epithetonra nem szoruló, nem aspiráló néven ismer, hogy „mulandóság.”

És ez a nyomorult öt betűből álló szócska jogot ad nekem arra, hogy születése harminczhatodik évfordulóján megemlékezzem róla.

Nem lesz ez biográfia, nekrológ se lesz. Az utóbbit megirtuk akkor, midőn kiszóllítottatott köntűnk, midőn az e világi élet óriás fájáról mint idejekorán elhervadt, dérütötte levelet lesodorta az enyészet vihara s magával vitte ama titokzatos más világba, melyről csak annyit gondolunk legbiztosabban tudni, hogy „ottan már nem fáj — semmi!”

Életrajzát sem adhatnám. — Nem ismertem az élet hajnalán, nem láttam a lepkét játszi kedvel üzni, céltalanul futkosni; nem láttam, midőn még gondtalan ésszel tépte a rét virágait, mikor belépett az életbe, mikor még csak gyermek volt . . .

Ugy ösmertem meg, mint ifjút De azóta

Mai számunkhoz egy fél ív melléklet van csatolva.

sem kísérhettem folytonos figyelemmel változatos pályafutása minden fázisában. Egyes epizódokat szakíthatok csak ki életéből. Egyes leveleket fűzhetek koszoruba. Meglehet ez összefűzött levelek sem lesznek szép hivatásu, tevékeny életéből a legfényesebbek; de talán fényesekké teszi azokat a kegyelet, a baráti szeretet, melyek e rövid karczolat megírásánál vezéreltek, Az ősszel mult tizenkét éve, hogy először láttam.

En is akkor kerültem Ujhelybe. Fiatalon, huszonhat évvel. Telve vágyakkal, reményekkel, az ifjú lélek szerte csapongó képzeletével; hártart nem ismerő rajongásával. Olyan volt ez a rajongás, mint egy önzést nem ismerő nemes ambíció, mely a föld porából csillagok felé tör.

Vissza sem tudok már jól emlékezni. Hogy történt, mint történt? Egyszer csek az azon vettük észre magunkat egynehányan szóbeszéd közt, pohár mellett, hogy valamin törjük a fejünket. Hogy az ifjúságnak más hivatása, más célja is van, nem csak a léha semmittevés.

Kipattant az eszme, azután rajta is voltunk, hogy megtestesüljön.

Sok fiatal ember volt akkor is Ujhelyben. Összetartóak, jó barátok, testvérek, mintha csak egy fészkekből kerültek volna ki.

Még szorosabbá kell fűzni a baráti kapcsolatot, még szorosabbá, szilárdabbá: megacélozni a lélek, szorosabbá, a szellem izzó parázsában.

Alakítsunk egy kört, alakuljunk egyletté. Tartsunk felolvasási estélyeket, hordassunk lapokat; a ki tud hozzá: szavaljon, a ki érti az anekdotázás nem könnyű mesterségét: mulat-

tasson adomáival. Társas szolid játékok se legyenek kizárva: a fiatal léleknek szórakozni is kell.

Igy álltak a dolgok. Gyűlésre jöttünk aztán össze. Nem tudom, ha az ifjúságnak én voltam-e a Nesztora; elég az hozzá, engem ültettek az elnöki székre. Izzadt az üstököm. Szokatlan, nagy megtiszteltetés ért. Izzadtam is belé, fáztam is tőle.

Ki tudná az megmondani: hogy adtam elő, mit akarunk? Valahogy csak elnyögtem, kinyomorítottam. Tán ennyi sem kellett volna. Alig, hogy megindult a vita, alig indult meg az eszme csere: megnyílt az ajtó s két fiatal ember lépett közénk. Sohasem láttam őket addig, vagy ha láttam is, nem emlékeztem reájok. Az egyik Hornyay Kálmán volt, a másik Ruzsicska Kálmán. Két testvérnév, két testvér-lélek.

Utba igazodtunk aztán. A mi nem volt tiszta, tisztítottak ők rajta eleget. A kód szétfoszott, a homály eloszlott s megláttuk a napot, a verőfényt, a mosolygó kék eget. Megalakult az „ifjúsági kör.”

Borúth Elemérnek is volt benne része. Ő választottuk meg elnöknek. Velünk érzett, költői lelke vonzódott hozzánk: az elnökséget szives készséggel fogadta el. Hornyay Kálmán lett a kör alelnöke; az én mesterségem meg az volt, a mi most is: forgatni a tollat. — Jegyzőnek választottak meg.

Borúth egy darabig elnökösködött, Hornyay Kálmán alelnökösködött, én jegyzősködtem; olvastunk, felolvasási estélyeket tartottunk, oldalba rugtuk az élet szinpadát s hébe hóba ráléptünk

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre 6 frt.
Félévre 3
Negyedévre 1 frt 50 kr.
Bérmegtelen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.
Zsírator nem adatnak vissza.
Egyes szám ára 20 kr.
A nyilvántartásban minden garmondors díja 20 kr.

Z E M P L É N.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉNMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

HÍRDETTÉSI DÍJ:
hivatalos hirdetéseknek:
Minden egyes szó után 1 kr.
Azonfelül bélyeg 30 kr.
Kiemelt, díszbetűt s körzettel ellátott hirdetésekért termékek szerint, minden centiméter után 3 kr. számítatik.
Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.
Hirdetéseket a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

S.-a.-Ujhely, 1886. január II.

A „Zemplén” legközelebbi számában megjelent vezércikk, az 52. számában jött közleményt élénk bírálata alá vette.

Mai napon, a sajtó termékek bő korszakában egy hírlapi cikk akadémiai hangú bírálatra nem számíthat. Értéke annyi, a mily mérvben az abban felszínre hozott vagy felújított eszme a művelt olvasó figyelmét felébreszteni képes, és ha esetleg tollharcra érdemesítik, a bírálatnak nem az abban felfedezhető hézagok gorszóvezése, de konkrét kérdések felett indított eszmecsere lesz feladata.

No de ettől eltekintve és egyes téves megkülönböztetésekből levont következtetések mérlegelését az olvasóra bízva, csak köszönettel tartozom a tisztelt cikkírónak, amiért alkalmat nyújt kissé tovább fűzni a felvett eszme fonálát.

Szabad legyen azonban előre bocsátani, hogy talán nem lett volna felesleges, ha a t. cikkíró figyelemre méltatja a tények tulajdonképeni kutforrását is. Különösen nem méltán sértheti-e azon 600 bizottsági tag egy tekintélyes részének érületét, midőn a megválasztott köz. bizottsági tagok mint „ellenzéki” (vagy lettek volna bár mint kormánypárti) megválasztottak mutattnak be egy országos lap hasábjain? Akkor a midőn párttekintet nélkül választatnak az arra hivatott hazafiak?

Ezt mellőzve, perhorreskalja azon különben sem új találmányt, hogy a politikai pártoskodásnak a megyei élettel összekeverődése, a közügyekre üdvösnek nem vélelmeztek. Hivatkozván Anglia parlamentarizmusára, szabad Amerikára stb.

Hát bizony! e sorok írója élvezve európai szabadságát, egy lépéssel tovább megy és azon meggyőződésének ad kifeje-

zést, hogy valamint a politikai pártoskodás meghonosítása a megye termében, a megye administratív tevékenységére kedvezőtlen, épen úgy a megye törvényes jogai gyakorlása, közgazdasági, művelődési, nemzeti jogfejlődés, — általában a közélet bármely irányában legeredményesebb tevékenységet akként fejthet ki, azok körüli ekzekutív eljárásban; feliratai, indítványozásai, határozatai a kormányzó és végrehajtó hatalom komoly figyelmét annál hathatósabban magára vonja, ha a pártfogalmaktól minél függetlenebb vitákon szűrődnek át az eszmék és minél kevésbé ismerhetők fel azokon az egyes parlamenti pártok iránti bizalom avagy bizalmatlanság jellege.

Mert aminthogy — az alkotmányosság tagadása nélkül — fel nem tehető az: hogy a kormány azon esetre, ha a nemzetet képviselő többség bizalmát attól megvonná, egy napig is késlekednék helyét átengedni, ugy kétségtelen, hogy ellenkezik a felelősség elvével, illusoriussá válnék a rendszer, fennakadna a kormányzat, ha épen a politikai hatóságok, mint megannyi kisparlament által befolyásolva ingadoznék.

És ha már a t. cikkíró ur által mintaképpül helyesen feltüntetett angol parlamenti rendszert, eltérő közjogi helyzetünk mellett is lépésről-lépésre megközelíteni igyekezni kell, nem lenne felesleges figyelni miként van beillesztve ez állam rendszerébe az önkormányzat.

Mi azt hisszük, hogy épen ez a nemzet, melynek életében a gyakorlat egy hatalmas jogszabálylává érlelődött; a mely féltékenyen őrökdi parlamentari alkotmányán annyira, hogy a széles kiterjedésű választási képesség mellett is némely tisztviselői osztályoktól elvonja azt, alig tételezhető fel, hogy „igazgatási joghatóságai” békebíráival a párt mozgalmak által érintve, vagy azokra kihatással

lehetnének, és bizonyára nem ezek hangadóí, annak az alulról emelkedő közvéleménynek, mely „kormányokat visszalépni kényszerít.”

Bárminő kedvezőtlenül kalkulál is cikkíró, nem érthető az, hogy miként lehetne ésszerűen külön fogalmakat alkotni a megye és annak kreaturái: a köz. bizottság, tisztviselők, szóval egy organismusról, melyet csak egyöntetű szellem vezérelhet eredményesen céljához.

El kell ismerni: megható vonások azok, amelyekkel t. cikkíró a régi megyét, mint egy omladozó nemzeti eszményt ecseteli. De hát hiába! . . . Valamint kedves halottainktól csak az ereklyéket tarthatjuk meg, épen úgy — tanuja a történelem — nemzetek életében a változó viszonyok, kérlelhetlen szigorral döntenek intézmények felett, melyek változott rendszerük keretébe be nem illeszthetők.

Sajátságos, hogy t. cikkíró idealismusa, mely közleménye egyes mozzanatánál felismerhető, oly alacsony fokra száll épen a midőn a szabadválasztások felett elmélkedik.

Talán ez hasonlít „lemondáshoz” a nemzet jövőjébe vetett bizalomról?

A közönyt eloszlatni, a szunnyadó közérdeklődést felébreszteni, a tényezőket nagy fontosságú politikai jogaik tudatához kellő tapintattal vezetni és érlelni, a független értelmiség feladata. És ha már az élet az ily reményekről lemondani kényszerítene, vajmi gyér vigasztalás lenne a nemzetre, ha a tapasztalatok szerint jobbra függő elemekből alakulni szokott megyei központok melegétől várná az alkotmányos életkedv felderítését.

Mill, az éles eszű politikai bölcsész az önkormányzat védelmében bizonyára nem az általa legjobbnak tartott képviselői alkotmány feltételét, hanem egy oly intézményt

tasson adomáival. Társas szolid játékok se legyenek kizárva: a fiatal léleknek szórakozni is kell.

Igy álltak a dolgok. Gyűlésre jöttünk aztán össze. Nem tudom, ha az ifjuságnak én voltam-e a Nesztora; elég az hozzá, engem ültettek az elnöki székbe. Izzadt az üstököm. Szokatlan, nagy megtiszteltetés ért. Izzadtam is belé, fáztam is tőle.

Ki tudná az megmondani: hogy adtam elő, mit akarunk? Valahogy csak elnyögtem, kinyomorítottam. Tán ennyi sem kellett volna. Alig, hogy megindult a vita, alig indult meg az eszmecsere: megnyílt az ajtó s két fiatal ember lépett közénk. Sohasem láttam őket addig, vagy ha láttam is, nem emlékeztem reájok. Az egyik Hornyay Kálmán volt, a másik Ruzsicska Kálmán. Két testvérnév, két testvér-lélek.

Utba igazodtunk aztán. A mi nem volt tiszta, tisztítottak ok rajta eget. A köd szétfoszlott, a homály eloszlott s megláttuk a napot, a verőfényt, a mosolygó kék eget. Megalakult az „ifjúsági kör.”

Borúth Elemérnek is volt benne része. Őt választottuk meg elnöknek. Velünk érzett, költői lelke vonzódott hozzánk: az elnökséget szives készséggel fogadta el. Hornyay Kálmán lett a kör alelnöke; az én mesterségem meg az volt, a mi most is: forgatni a tollat. — Jegyzőnek választottak meg.

Borúth egy darabig elnökösködött, Hornyay Kálmán alelnökösködött, én jegyzősködtem; olvastunk, felolvasási estélyeket tartottunk, oldalba rugtuk az élet szinpadát s hébe hoba ráléptünk

T Á R C S A,

Emlékezés Hornyay Kálmánra.

(1886. január 14.)

Ma volna harminczhat éves.

Volna!

Nyomorult öt betű s mintha gunyosoly alakjában látnám egy ijesztő koloszsus, egy undorító torzalak össze-vissza barázdált, az idő által keresztül-kasul szántott arczulatján, a mit a tudós és tudatlan világ ezen az egyszerű, semmiféle epithetonra nem szoruló, nem aspiráló néven ismer, hogy „mulandóság.”

És ez a nyomorult öt betűből álló szócska jogot ad nekem arra, hogy születése harminczhatodik évfordulóján megemlékezzem róla.

Nem lesz ez biográfia, nekrológ se lesz. Az utóbbit megirtuk akkor, midőn kiszóllítottatott körünkől, midőn az e világi élet óriás fájáról mint idejekorán elhervadt, dérütötte levelet lesodorta az enyészet vihara s magával vitte ama titokzatos más világba, melyről csak annyit gondolunk legbiztosabban tudni, hogy *ottan már nem fáj — semmi!*

Életrajzát sem adhatnám. — Nem ismertem az élet hajnalán, nem láttam a lepkét játszi kedvel üzni, céltalanul futkosni; nem láttam, midőn még gondtalan ésszel tépte a rét virágait, mikor belépett az életbe, mikor még csak gyermek volt . . .

Ugy ösmertem meg, mint ifjut De azóta

Mai számunkhoz egy fél ív melléklet van csatolva.

véd abban, mely által ezen forma jó tulajdonságai legsikeresebben érvényesíthetők.

„Jöhettek boros napok” mondja a t. cikkíró... Lehet, a jövőt kiszámítani egyikünknek sem adatott. De ha az ily balsejtelmek csakugyan beteljesednének, nem csak a megye, de bizonyára bármely panteonja a nemzetnek védhelylyé alakul. Addig azonban a megye is csak akként lesz méltó utóda nagy múltjának, ha egy hatalmas és boldogabb magyar állam felépítésében, a változott viszonyok által kimért feladatát teljesíti, hogy az elég erős legyen majd a boros idők viharaival megküzdeni. **Z.**

A közigazgatási bizottságból.

(1886. január 11.)

Az alispán m. é. decz. havi jelentése szerint a tiszti kar és segéd személyzet körében változás nem történt. A szerencsi, tokaji és homonnai felfüggesztett szolgabírák elleni fegyelmi ügy folyamatban van. A csendőrségi havi események leírása 23 lopási, 1 gyermek sikkasztás, 3 csendőrség ellenében tanúsított ellenszegülés, 9 tűz, 4 csavargó letartóztatási, 8 ló elkobzási, 4 súlyos testi sértés, 2 gyújtási gyanu, 2 rablás, 1 emberölési esetet tüntet fel. A helybeli kávéházakban alkalmaztatni szokott női kiszolgáló személyzet iránt a közig. bizottság mult havi ülésében hozott határozatának alapján a járási szolgabíró felhívott, hogy ez iránti intézkedéseiről és azok eredményéről jelentést tegyen; a beérkezett jelentés szerint, az itteni kávéházakban jelenleg női személyzet alkalmazva nincsen. Minthogy a honvédelmi miniszter az uti általánnyal el nem látott tisztviselőket a sorozó polgári elnöki tisztségnél mellőztetni rendelte: az idej ujonczozási és működési tervben úgy a rendsz. mint a tb. főjegyzőt mellőzve az alispán, a bodrogközi járásra Mailáth József gróf, a szerencsi és tokajira Velbavszky Alajos, a szinnaira Lukovics Géza, a homonnaira Ehrenheim Ferencz, a sztropkóira és varanóira Balassa István báró, a gálszécsire Szabó Zsigmond biz. tagokat kérte fel a polgári elnöki tisztség teljesítésére. A s.-a.-ujhelyi és nagymihályi sorozásoknál pedig az elnöki tisztelet magának tartá fel. A polgári orvos teendőit a m. főorvos minden járásban nem teljesíthetvén, a sztropkói sorozáshoz dr. Ungár Samu, a varanói sorozáshoz dr. Obláth Mór orvosok kérték fel a polgári orvosi teendők teljesítésére. Amerikába utlevél nélkül kivándorolt 69 egyén, visszajött 15. A homonnai járás hely. szolgabírájának jelentése szerint a kivándorlást bizonyos Schönfeld Iczkó h.-csebi nyei lakos mint díjazott kalauz közvetíti. Egyebekben a közigazgatás terén semmi különös intézkedést igénylő eset elő nem fordult.

Ezen jelentés felolvasása alkalmából utasított az alispán, hogy Schönfeld Iczkó ellen a szolgabíró útján szigorú vizsgálatot fogantossintatván, a kifejlendőkhez képest saját hatáskörében intézkedjék. A jelentés különben tudomásul vétetett.

Az árvaszéki elnöki havi jelentése szerint az előadók által decz. hóban elintéztetett 1280

azokra a deszkákra, melyeken oly ritkán adják vissza a való életet. S mi lett vége a nemes törekvésnek? A mi a mai korban talán el sem kerülhet? Krízis. Válság.

De azért nekem s igen sokunknak elég volt ez az ephemer-életű társulás, hogy megismerjük, megszeressük — Hornyay Kálmán.

Nemes törekvésű lelke nem hagyta pihenni. Tért keresett újra, hogy foglalkozása legyen. Sok szellemi tulajdonnal volt megáldva, elhalmozva; a teherhez, a mit lelke megbirt, talán gyöngye is volt a test. Hogy az volt: bebizonyult később.

Szerette a zenét, maga is egyik művelője volt, szerette a dalt, — ebben is a lélek beszélt. Nála pedig az olyan volt, mint a tiszta gyöngy.

Addig okoskodott, addig tervezgetett: megalkotott egy dalkört. Sok fázison, sok krízisen ment az keresztül, jó és balsors érte; de azért ma is megvan s talán virágozik is. Terebélyes fa nőtt abból a kis magból, a mit elvetett — Hornyay Kálmán.

Másfelé is kiterjedt gondja. Az emberbaráti szeretetet eme magasatos ideált ruhába öltöztetni, testet adni reá: egyik legszebb jellemvonás volt életéből. És ott is célt ért.

A tüzőlő egyletnek ő ültette el a csiráját s az elemek pusztító lángtengerében mindannyiszor megjelenik, ott ragyog az ő emléke.

Emlékezetem beh sokszor visszazáll a multba! Szép napok voltak azok. Felhőtlenek, boru nélkül.

Télben a szobája; nyáron kerti pavillonjuk volt a gyüldénk.

ügy darab. Tudomására hozza egyszersmind a közig. bizottságnak, miszerint az árvaszékihez a mult 1885. év folyamán beérkezett 15953 ügydarab s az előző évről maradt 715 drb. hátralékkal együtt elintézendő volt 16668 szám, s ebből — kiemelésével annak, hogy bár az árvaszéki előadók részéről a legnagyobb szorgalmat s szakadatlan munkálkodást tapasztalt — összesen csak 15206 drb volt elintézendő s 1462 drbnak hátralékban kellett maradnia.

(Vége köv.)

Tanfelügyelői évi jelentés

Zemplénmegye közoktatási állapotáról.

Tekintetes megyei közigazgatási bizottság!

Zemplén megye elemi közoktatási állapotát feltüntető 1884/5. tanévi, illetőleg polgári évi jelentésemet van szerencsém kiváló tisztelettel a következőkben előterjeszteni:

A megye 451 községe közül 342-ben volt helyben iskola, 74-ből más községbe jártak a tankötelesek, 35-ben pedig minden iskolai nevelés és oktatás nélkül növekedtek a gyermekek. A mult évi állapothoz viszonyítva; a községek száma növekedett hárommal, az iskolával bíró községek száma apadt kettővel, de a csatlakozók száma növekedett nyolccsal; azon községek száma pedig, melyben a növendékek minden iskolai oktatás nélkül növekedtek fel, apadt kettővel.

A vezetésem alatt álló tankerületben volt összesen 453 iskola, még pedig 15 állami, 18 községi, 131 róm. kath., 162 gkath., 102 ev. ref., 14 ágost. hitv., 7 mózes hitű és 4 magán engedélyezett. Az iskolák számánál — az előbbi évekhez viszonyítva — három javulás mutatkozik. Az iskolák tannyelvét tekintve az előhaladás teljesen megnyugtató, amennyiben a tiszta magyar tannyelvű iskolák száma 213 ról 219-re emelkedett, a vegyes tannyelvű iskolák száma 185, azon iskolák száma, melyekben a magyar nyelv nem tanított apadt ugyan kettővel, de mindaddig 49 elemi népiskola van Zemplénmegye területén, melyekben az állam hivatalos nyelve egyáltalán nem tanított, mert az alkalmazott tanítók a törvény kívánalmainak megfelelő képzettséggel nem bírnak s reménység sincs hozzá, hogy birhassanak.

Ezen tanítók névsorát külön terjesztem be a tek. megyei közig. bizottság elé s ennek leendő feladata megtenni a legszigorubb intézkedéseket, hogy az 1868. évi XXXVIII. t. cz. életbe lépte előtt szolgálatban volt tanítók az 1885/6. tanév végeztével nyugdíjaztassanak, az 1868-tól 1879. évig alkalmazottak, ha a magyar nyelvi tanképesítő vizsgát időközben le nem teszik, nyugdíjaztassanak, esetleg állomásukról elmozdítottassanak, az 1879. év XVIII. t. cz. életbelépte óta alkalmazottak pedig a tanítói pályáról azonnal eltávolítottassanak.

A fent jelzett iskolákon kívül volt még e megye területén egy műmetszészeti iskola Homonnán, egy női ipartanoda, és egy iparostanoncziskola S.-a.-Ujhelyben, azonban Sárospatakon és Varanón is részeseültek oktatásban az iparostanonczok az ugynevezett vasárnapi iskolában. Ovoda volt 7, nevezetesen Golopon, Erdőbényén,

Mintha előttem volna közülnök most is az az egyik szilaj természetével, most merész, majd szatirikus tekintetével; a másik, a mint higgadtan, megfontoló komolysággal argumentált, (filozófusnak nézhetted); a harmadik ellennézetet ellennézetre halmozott; a negyedik egyeztetett, békéltetett, mosolygott s hozzá, szeliden, lágyan, mintha arczára lett volna vésvé, hogy jobban szereti a háborút a békénél. Az ötödik: az meg csak hallgatott, hallgatta amazokat, nagy ritkán szólt valamit.

Gyászok harcza volt ez — kicsinyben, kik majdnem egyenlő korrall s hasonló, még is különböző fegyverrel küzdöttek. Magok közt, maguknak, kiki magáért.

Az első Darmay (Viczmándy) Viktor volt, a második Mezey Ernő, a harmadik Ruzsicska Kálmán, a negyedik Hornyay Kálmán, az ötödik — én.

Kettő már átlépte a Rubikont: Darmay Viktor és én s nincs az a Charon, a ki visszahozza; a többi még futja az életet.

Sohsem felejttem el. Alkalmasszót kellett találni, a mivel azt fejezzük ki, a mit akartunk. Nem volt Szarvas Gáborunk; de volt — Hornyay Kálmánunk. Oda állt a kályha mellé, mindegy volt: télben vagy nyáron, gondolkozott egy pár másodpercig s kiszókkent az alkalmas szó, akár »Deus ex machina.« Darmay hozzá is szólt. Azt mondta rá: egyik zseninek akkor támadt jó gondolata, ha a fogát piszkálta, a másiknak: ha a haját borzolgatta, a harmadiknak: ha — prűszentett: a negyediknek: ha szép lány arczát

Nagymihályban, Sárospatakon, Sátoralja-Ujhelyben 2 és Tállyán.

A tankötelesek száma volt 6—12 éves 33,532 és 12—15 éves 11,400 vagyis 44,932. Ezek közül elemi iskolába járt 27,649; ismétlő iskolába 6002; polgáriba 77; magánintézetbe 140 és középtanodába 527, összesen 34,375. A tankötelesek száma a mult évihez viszonyítva kevesebb 891-gyel, de az iskolába járóké emelkedett 1772 vel.

Azonban, ha az iskolába járó tankötelesek száma szép számmal növekedett is, nem tehetem hogy a tek. megyei közig. bizottság előtt fel ne tárjam, miszerint a mindennapi tankötelesek is kolába járásánál is sok kívánni való van hátra, az ismétlő iskolásoknál pedig rendkívüli hanyagság tűnik fel. Ennek s általában véve minden mulasztásnak s hanyagságnak, melyek az iskolai ügy körében történnek, fő okozói a községi előjárók, mert ezeknek kezébe tétetett le az iskolai ügyekre nézve is a végrehajtott hatalom, de legtöbbször nem hogy végrehajtott volna a részökre kiadott rendeleteknek s utasításoknak, hanem bénítólag hatnak azon iskolai előjárók s igazgatókra is, kik az iskolai ügyek rendezetése céljából épen a községi előjárók végrehajtott hatalmát óhajtják igénybe venni. Sajnálattal kell jelentenem a tek. megyei közig. bizottság előtt, hogy a községi előjáróknak ezen hanyagsága legfeltűnőbb a magyar vidékeken, tehát azon egyéneknél, kik képesek volnának felfogni, hogy a magyar haza s állam jövőjét a magyar nemzeti népnevelés biztosíthatja s ott hol az anyagi szükség sem gátolja annyira az iskolai ügyek rendezését, mint a valóban szigorú anyagi körülmények között levő felvidéki községekben.

A megye területén levő 453 iskolánál alkalmazva volt 496 tanító, a mult évi számhoz viszonyítva egygyel több. Ezek között okleveles tanító volt 381, oklevéllel nem bírt 115. Itt szintén javulás mutatkozik, amennyiben a képesített tanítók száma emelkedett 3-mal, a nem képesítetté apadt 2-vel. Az oklevéllel nem bíró 115 tanító közül: 1 községi, 42 római kath., 46 gk., 18 helv. hitv., 8 ágostai iskolánál működött; megjegyzendő, hogy a községi iskolánál működő 1 tanító nyugdíjaztatása már folyamatban van.

A 496 tanító közül az állam hivatalos nyelvét teljesen bírta 418, töredezve 57, és egyáltalán nem bírta 21. Az állami, községi, helv. hitv. mózes hitű és magániskoláknál működő tanítók között egyszem találkozott olyan, ki az állam hivatalos nyelvét szoban és írásban ne bírta; ellenben a róm. kath. tanítók között 17, a görög kath. között 38, az ágostaiak között 2 csak töredezve beszéli a magyar nyelvet; 2 római kath., 18 gkath., és 1 ágostai hitű tanító pedig egyáltalán nem bírja az állam hivatalos nyelvét. De még szomorubbán tükröződik vissza a tanítói karnak képzettsége akkor, ha figyelembe vesszük azt, hogy a felvidéki tanítók között 87 van olyan, kik a tanítói pályához megkívántató ismereteket egyáltalán nem bírnak, amennyiben egész ismeretök egy kis írás és olvasásból áll s ebből is annyi, mennyit az ottani igen elhagyott állapotban levő elemi iskolákban nyerhettek. Az 1884/5. évi kimutatás szerint 78 oly tanító működött még a mult iskolai évben e megye elemi népiskoláinál, kik a törvény kívánalmainak megfelelő képzettséggel nem bírnak, kötelességüknek eleget nem tehetnek s így vagy nyugdíjazandók, vagy elbocsándók volna-

csiphette meg. Hornyay Kálmán a kályhából szedte az eszméket.

És szép eszmék voltak azok.

Hajdanában fujtunk egy követ is. Egy követ s mégis kettőt. Ő fujta a nehezebbet, én a könnyebbet.

A Timkó József lapját élesztgettük — Kassán. Ujhelyből — Kassán. Ő vezérczikket irt belé egyszer-másszor, persze: politikait. Én nem tudtam ehez; a könnyebb végét fogtam a dolognak: leveleztem; hébe-hóba meg egy-egy beszélykét ütöttem nyélbe.

Mindakettőnk szivesen láttak ott az »Abauj-Kassai Közlöny«-nél. Még most is a fülembe cseng, mikor azt irta neki Timkó: (Bismarckról szólott az ének, a »vasembert« énekelte meg Kálmán) »kedvesem, csak forgassa gyakran azt az aranyos tollat!«

És forgatta is.

Pár hónapon át az ő önzetlen szivességéből velem laktam. Kvártélyt adott a jó barátoknak. Én is afféle ex-jogász voltam. Tanuljunk, készüljünk, ez volt a jelszó. Hálátlanság volt tőlem, a mi történt, pedig úgy történt. Mig ő tanult, én novellát irtam. Ő az asztal egyik végén olvasta Suhajdát, én a másik végén irtam a »Guitarhangokat.« S mig így néztünk egymással »farkasszemét«: az asztal alá került Suhajda s irtunk mindaketten az — »Abauj-Kassai Közlöny«-nek — tárczaczikket.

Viharos napjai is voltak. Nem hagytak neki békét: fölléptették egyszer követnek. Szabadkozott, szabadkozott; de nem volt szabad visszavonulnia. Megbukott; de nem rutul. Hogy bukott,

Folytatás a mellékleten.

HIVATALOS RÉSZ.

130. sz. *Zemplénmegye alispánjától*
Tudomás és alkalmazkodás végett kiadom.
S.-a.-Ujhely, 1886. január 7.

Matolai Etele,
alispán.

Másolat.

M. kir. honvédelmi minisztertől 55283. Zemplén megye közönségének. Gyakran fordulván elő azon eset, hogy nagyobb csapat összpontosítások alkalmával, egyes községekben, a havidíjas katonai személyek részére, elegendő illetékes átvonulási szállások nem állanak rendelkezésre; minélfogva két, esetleg több tiszt együttesen egy szobában szállásoltatik el; az átvonulási szállásberek megtérítésénél, ily esetekben követendő eljárás egyöntetűsége céljából a közös hadügyminiszter ural egyetértőleg elrendelem: hogy azon esetben, ha nagyobb hadgyakorlatok alkalmával valamely vidéken legalább egy egész hadosztály a nélkül vonul át, miszerint a szállás rendelők illető községekben előzetesen megjelentek volna s ez oknál fogva a községek a havidíjas katonai személyek részére az illetékes külön-külön lakszobákat átengedni képtelenek lévén, két vagy több tiszt egy szobában együtt helyeztetik el, az 1879. évi XXXVI. t. cz. E.) kimutatásának 6. ik pontjában meghatározott járandóságon felül, az illető szállástadónak annyi térítés adandó, mintha a követelt illetékes átvonulási szállások tényleg szolgáltatottak volna ki. Budapesten 1885. december 27.

Fejérváry,
honvédelmi miniszter

63181. szám. *Magyar kir. belügyminiszter.*
I.

Körrendelet.

Nem kétlem, hogy a törvényhatóság figyelemmel kíséri azon mozgalmat, a mely Buda visszavétele kétszázados évfordulójának a jövő 1886. évben leendő megünneplése érdekében indult meg, És bizonyára tudva lesz a törvényhatóság előtt az is, hogy a midőn Budapest főváros ama nemzetünk életében felette nevezetes

ténynek megünneplését elhatározta, ez alkalomból egy történelmi kiállítást is szándékozik rendezni, a mely kiállításban mindazon tárgyak, a melyek a visszavétel fegyvertényéhez közvetlen vagy közvetett vonatkozással vannak, u. m. az ostrom hőseinek arcsképei, Budavárának azon korbéli látképei, tervrajzai, ostrom és csataképei, továbbá az ostromnál résztvevő hadseregek katonai felszerelése, védő s támadó fegyverzetek, trophéák, zászlók, lobogók stb. ugyancsak azon eseményre vonatkozó egykoru és közélejkori nyomtatványok, metszetek rajzok, festmények, szobrok, emlékérmek stb. kiállítva legyenek.

Hogy az ünnepélyesség ezen része a városnak megfelelően s a hasonló külföldi kiállítások színvonalára emelkedhessék, ez első sorban a hazai közönség részvételétől függ annyiban, ha azok, a kik gyűjteményekkel, könyv- és oklevélgyűjteményekkel, nem fognak idegenkedni tárgyaikat a kiállítás tartamára beküldeni.

Kézséggel engedtem tehát az ezen ünnepélyt rendező bizottság abbéli kérelmének, hogy az ügyet támogatva, azt részéről is a törvényhatóság figyelmébe ajánljam. S midőn ezt teszem azon meggyőződésnek adok kifejezést, miszerint a törvényhatóság míg egyrészt eleget fog tenni az ünnepélyt rendező bizottság e tárgyban megkereséseinek, másrészt az ünnepély sikerének és díszének emelése céljából oda fog hatni, hogy a közönség meleg érdeklődését felkeltve egyesek is — a mennyiben tehetik — hozzájáruljanak eme hazafias cél minél fényesebb megvalósításához.

Budapesten, 1885. évi december hó 9-én.
Tisza.

15667. sz. *Zemplénmegye alispánjától.*
Tekintetes szolgabíró ur.

Stépán Pál zebegnyői birtokostól folyó évi november 30. án estve egy 150 cm. magas 9 éves jegynélküli világos pej herélt és egy 160 cm. magas kincstári jeggyel ellátott jobb első lábára sánta megypej kanczáló lopatván el, járása területén köröztetni ne terheltecsék.

S.-a.-Ujhely, 1885. december 6.

Matolai Etele,
alispán.

15906. szám. *Zemplénmegye alispánjától*
Tekintetes szerkesztőség!

A szolgabírói jelentés közlés végett másolatban kiadatik.

S.-a.-Ujhely, 1885. december hó 12-én.
Viczmány Ödön,
alispán h. főjegyző.

Másolat.

2126. ki. sz. a szinnai járás szolgabírójától. Tekintetes alispán ur! Folyó évi nov. hó 26-ról 27-ére minő éjjel szmolnik község határában egy veres szőru előre állá szarvu tehén vétetett bitangásba és Szmolniki lakos Hruskó Péternek lett további gondozás tekintetéből által adva. Mely körülményt ország szerte leendő köröztetés végett tisztelettel bejelentem. Kelt Szinna 1885. évi december hó 7-én Izsépy Kálmán szolgabíró.

13137. sz. *Kassai m. kir. postaigazgatóság.*
Hirdetmény.

Zemplénmegye Nagy-Kázmér községében. folyó évi december hó 20-án új postahivatal lép életbe, mely naponként gyalogküldöncpostajarat által a legénye-mihályi postahivatallal fogja nyerni összeköttetését.

Kézbesítési kerületébe: Biste, Kolbása, Nagy- és Kis-Kázmér községek oszattak be.

Magy. kir. postaigazgatóság.
Kassán, 1885. december 15.

Biringer,
m. kir. postaigazgató.

Szerkesztőségi posta.

K. B. Köszönet a megemlékezésért. Közlebbi számkunk hozza.

H. R. Z.-Butka. Még nem volt időnk átolvasni. Ha megtettük, magán levélben fogunk válaszolni.

K. P. A megyebizottsági tagok névsora most jön sajtó alá, tehát az új választás abban jelezve lesz.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos

BORÚTH ELEMEÉR.

Főmunkatárs **FARKAS BERTALAN.**

H I R D E T M É N Y E K.

MEGHÍVÁS.

S.-a.-ujhelyi polgári takarékpénztár és hitelegylet

t. cz. részvényesei tisztelettel meghívotnak

a folyó évi február hó 7-én délutáni 2 óraker

az intézet helyiségében tartandó

XIII-ik évi rendes közgyűlésre.

Tárgyalási sorrend:

- I. Az igazgatóság.
- II. A felügyelőség évi jelentése.
- III. Az 1885-iki mérleg és osztalék feletti határozat.
- IV. Az igazgatóság jelentéses előterjesztése Dutkiewicz Medárd ur a mult közgyűlésen tett indítványa felett az alaptőke leszállítása tárgyában.
- V. Az alapszabályok némely §§-ainak változtatása.

Az igazgatósági jelentés és az évi zárszámla nyolcz nappal a közgyűlés előtt az intézet helyiségében megtekintés végett kifüggesztetik.

Kelt S.-a.-Ujhely, 1886. január hó 6-án.

Az igazgatóság.

Széna-eladás.

A nméltóságú kassai püspökség Szent-Mária erdő gazdaság udvarán lévő 1886. január hó 21-én körülbelől 40 szekér jó minőségű széna nyilvános árverés útján el fog adatni. Venni szándékozók tisztelettel meghívotnak.

Kelt Szent-Márián, 1886. jan. 12.

Szántó Ferencz,
erdész.

I-1

ZONGORA

mely teljesen jó karban van,
szabad kézből eladó. Tuda-
kozódhatni e lapok kiadó-
hivatalában.

I-3

T. k. 3353. szám.
1885.

Árverési hirdetményi kivonat.

A homonnai kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság köz hírré teszi, hogy Lebovits Lévi szinnai lakos végrehajtónak Büchler Móriczné szül. Lebovits Sáli végrehajtást szenvedő elleni 500 frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék (a homonnai kir. járásbiróság) területén lévő, Szinna községe és határában fekvő, a szinnai 148. sz. tjkvben A. I. 1-57. sorszám alatt foglalt s Büchler Móriczné szül. Lebovits Sáli végrehajtást szenvedő tulajdonán felvett $\frac{1}{2}$ -ad volt urbéri bel- és kültelekre az árverést 1167 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1886. évi március hó 23-ik napján d. e. 9 óraker Szinna községe házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 116 forint 70 kr készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy miniszter. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. Kelt Homonnán a kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóságnál 1885. évi december 22. napján.

Szilágyi Béla, kir. aljbiró.

3992. sz. 1885.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szerencsi kir. jbiróság mint tkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Zsenyhey Bálint ondi lakos végrehajtónak Bolha András és neje Nagy Eszter ondi lakos végrehajtást szenvedők elleni 283 frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a szerencsi kir. jbiróság területén fekvő, a szerencsi 474. sz. tjkvben végrehajtást szenvedők tulajdonán felvett 1444. hr. sz. ingatlanra 218 frt, a szerencsi 576. sz. tjkvben ugyanazok tulajdonán felvett 1314. hr. sz. ingatlanra 196 frt becs- és kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1886. évi január hó 22-ik napjának d. e. 10 óraker ezen tkönyvi hatóságnál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 21 forint 80 krajczárt és 19 forint 60 krajczárt készpénzben, vagy az 1881. LX. törvény-cikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szerencsen a kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóságnál 1885. évi december hó 1-56 napján.

Fütekyl, kir. járásbiró.

Turcsányi Ferencz vas-
és fűszer kereskedésében
Szerencsen, egy jó háztól
való 14-15 éves fiu tanulól
azonnal fölvetetik.

nak. Azonban ezen szigorú intézkedésnek ideje csak is az 1885/6. tanév végétől fog bekövetkezni, amennyiben a nagym. vallás és közokt. m. kir. miniszter ur ő excellentiájának 1885. évi május 28-án 20301. szám alatt kelt rendeletében a magyar nyelvi tanképesítő vizsga letehetésének ideje, bizonyos feltételek alatt egy évi határidőhöz köttetett. E rendelet értelmében a kassai rkath. munkácsi és eperjesi gkath. és rosznyói ág. ev. püspök urakat felkértem, hogy a magyarul nem tudó tanítók irányában vagyis azok helyettesítése tárgyában a legszigorubb intézkedéseket megtenni sziveskedjenek. Az ev. ref. egyházi főhatóságnál, állami, községi és mőzes vallásu iskolák előjáróinál, valamint a magánintézeteknél ily intézkedésre nem volt szükség, mert ezen intézeteknél magyarul nem tudó tanítók nem működnek.

(Vége következik.)

Levelezés.

Tokaj, 1886. január 10.

T. szerkesztő ur!

Örömmel ragadom meg a tollat, hogy t. szerkesztő urat és becses olvasó közönségét egy a napokban nálunk végbement örvendetes eseményről: egy új kaszinó megalakulásáról értesítem. Szivesen teszem ezt már csak azért is, hogy halljon, tudjon rólunk legalább a legközelebbi szomszédság valamit; hogy hallják, lássák, miszerint mi is haladunk a korrallal a művelődés mezején s hogy nem halt még ki egészen belőlünk a fogékonyság minden szép jó és nemes iránt.

A mi új kaszinónknál is bebizonyult a közmondás: a mi halad — nem marad! Addig vajudott, haladt előre — habár a csigánál is lassabb módra, — míg végre a napokban elérte célját és megalakult.

Nem is képzelné az ember mennyi nehézséggel jár egy kis vidéki városban ily társadalmi intézmény létrehozatala. Azt hisszük, elvégre is elégséges, hogy minden társadalmi tényező fölismerje egy ilyennek égető szükségét s az menten megalakul, létrejön. Azt hisszük: a magánzó belátja, hogy mégis jó, ha van egy hely, hol ösmerőseivel összejöhet, magát kedvére kibeszélheti; az ügyvéd, orvos, hivatalnok, hogy napi elfoglaltatásuk után szükség van egy helyre, hol kissé szórakozhatnak, eszmét cserélhetnek; a kereskedő, iparos szintén szükségét látja ily központnak, hol a napi fáradozások után egymásról elbeszélgesse, elpolitizáljon. Mindez és más okoknál fogva azt lehetne gondolnunk, hogy misem könnyebb hat, mint egy ily kaszinó-félet összehozni. Pedig nem megy az olyan könnyen. Ezer kifogást tesznek ellene és mindenik kifogás rugója a magán érdek jellegét viseli magán.

Ily szomorú kilátások közt indul meg a felhívás, (de aláírás nélkül) hogy szükség van egy új kaszinóra stb. Ekkor előáll a kis-tokaji, hogy csak az esetben lesz tag, ha a helyiség Kis-Tokajban lesz; ugyanigy nyilatkozik a nagy-tokaji is. A magánzó nem lesz tagja, hiszen ha valakivel találkozni akar, találhatja azt másutt is, ő nem jár iparosok, hivatalnokok közt. Az orvos, ügyvéd: hisz ők ugyis járhatnak, szórakozásuk meg elég van egész nap. A hivatal-

talán nem is érdemelte; hogy nem rutul bukott meg: azt megérdemelte.

Kifáradhatlan volt. Tanuskodhatnék erről a „Zemplén“ szerkesztője is, kinek egy éven át szerkesztőtársa volt. Szemere Miklós írta hozzá a beköszöntőt. El lehetett azt olvasni, megis csókolni minden sorát. Elég azt mondani, hogy onnan került ki a lasztóczi tuskulanumból s annak volt írva (Hornyay Kalmánnak) akit annyira szeretett az a magyar Horác: az öreg Szemere.

Mivé lett aztán?! Magasra törő lelke szárnyaszegetté vált. A fizikai erő nem bírta megtartani az egyensúlyt a béklyót nem ismerő szellem merész küzdelmeivel. Megtört. Ereje hanyatlani kezdett. Elbukott a porondon, mely nemes lelkének annyi fényes csatáját látta. A megbomlott fizikai szervezet más hazát jelölt ki számára.

Pár éven keresztül Olaszhon virányai közt szivta az üdítő léget. Bár igazán magába szivta volna. Távoll volt honától, távol szüleitől, véreitől. Mennyire fájhatott ez neki, csak ő tudná megmondani.

Dehogy gondolatban örökké itthon volt, mutatják azok a levelek, melyekkel szeretteit oly gyakran, számtalanszor fölkereste.

Mikor aztán hazatért s újra láttuk, azt hittük, hogy már sokáig, igen sokáig a miénk marad. Pedig a féreg akkor is rágódott rajta. De azt nem mertük hinni, hogy ne higgyük: ő maga volt kedélyével, humorával egy megtestesült „veto.“

A szegényügy rendezése körül láttuk utoljára buzgólkodni.

Mennyit beszélhetne arról a sok tanulmány-

nok pedig azzal buvik ki az aláírás alól: hogy ő inkább szenteli kis szabad idejét, estéjét családjának mint a kaszinónak, a kereskedő, iparos elfoglaltatásával menti magát.

Szó sincs róla, hogy ily körülmények között a mi kezdeményezésünk is zátonyra jutott volna, ha köztisztelőt és szeretetben álló főpapunk Bergler Gy. ur ő nagysága kezébe nem veszi az ügyet; az ő fáradhatatlan utánjárása, tevékenysége és rábeszélésének sikerült az eszmét diadalra juttatni.

Annak öröme hogy megalakultunk, az új kaszinó a napokban egy minden tekintetben kitűnően sikerült tánczcsal összekötött közvacsorát rendezett, mely egyszersmind a kaszinó tagok ösmerkedési estélyének jellegével is birt.

A 60-at meghaladta a jelenlevők száma, kik mind a helybeli intelligenciából kerültek ki, s kik a legelőkelőbb társalgás és fesztelen jókedv mellett fogyasztották el a minden igényeket kielégítő vacsorát, mely alatt felköszöntők mondatnak a jelenlevő hölgyek, az elnök, alelnök, a kaszinó felvirágzására stb. Vacsora után jött csak a mulatság java: a táncz, mely hajnali 4 órákor ért véget. A jelenlevők közül megemlíthetem: Ambrózy, Azary, Dienes, Fried, Galgóczy, Géhl, Hajduk, Kálmán, Kozma, Krajnyák, öz. Nagyné, Reiner, Román, öz. Timkóné, Zakóné urnókat, Azary Róza, Hajduk Ilona, Hajduk Irén, Nagy Ida, Zákó Emma stb. kisasszonyokat. E jól sikerült mulatság arra bírta a régi kaszinót, valamint a kereskedő ifjakat és tüzoltókat is, hogy ők se tétlenkedjenek a hosszú farsang alatt. Gyüleseznek is folyton ez irányban és minden oda mutat, hogy az idén Tokajban zajosabb lesz a farsang, mint egyébkor, s hogy mint máskor, úgy az idén is nagy lesz a vidékiek száma, kik bajjainkat jelenlétükkel emelni fogják. **Cató.**

Meghívás.

A magyar sz. korona országainak vörös-kereszt együletéhez tartozó mezőlaborczi főkegyelet 1886. évi január 31-én delutáni két órákor Mezőlaborczon rendes évi közgyűlést tart, melyre a főkegyelet tagjai tisztelettel meghívattak.

A közgyűlés tárgyai:

1. a két elnöktársnak elnöki tisztségokről való lemondásának tárgyalása, s esetleg új elnökök választása;
2. jelentés a főkegyelet eddigi működéséről;
3. pénztárnoki jelentés a főkegyelet vagyosának kezeléséről s a számadások megvizsgálása;
4. az alapszabályok értelmében kilépendő választmányi tagok kisorsolása s a kisorsoltak helyébe új tagok választása;
5. indítványok s egyéb felmerülő ügyek tárgyalása.

Ez alkalommal az egylet t. tagjai tiszteletteljesen felkéretnek, miszerint az 1886. évre járuló tagsági díjakat, s a mult 1885. évre aláirt s eddig netalán még benem fizetett díjakat is a közgyűlésen az egyleti pénztárnok kezéhez befizetni sziveskedjenek.

Kelt Mezőlaborczon a választmányak 1886. évi január 8-án tartott üléséből.

A választmány megbízásából:
Sztavrovsky Gyula,
jegyző.

ról, melyet emberbaráti szeretetből véghez vitt, az a tömérdek reliquia, a mi e téren utána maradt.

Mindhiába volt!

Nemes törekvésében megdönthetetlen tilomfát állított eléje a kéréllhetlen halál...

Jó nagyapja, jó nagyanyja e napon jubilálnak. Nagyapja 100 éves, nagyanyja 96. Hetven éve, hogy elmondták egymásnak az „én a tied, te az enyém“ szent szavakat. Kesergő atyja is e napon született; ma érte meg a 70-ik évét.

Sajátságos játéka a sorsnak.

A hóval fődött ormokra az isten verőfényes napja süt, oda világít a sivar tetőre: az ő életnek még dele sem állott be, elszakadt a fonál, kialudt a fátyla...

Künn voltunk sirjánál, koszorukat tettünk a hólepte hantokra, melyek hült tetemeit örökre elfedték.

Szerető édes anyja könyei öntözték a rideg hantokat, összeolvadva a csillogó hószemekkel, hogy több legyen abból, mi a mulandóságra emlékeztet.

A sir egyik végén szomoruan pislog egy felgyújtott faklya, merő ellentétéül annak a kis fiúnak, aki nyugalmasan tartja, míg árnyhoz, fényhez egyaránt nem szokott tekintete gondtalanul révedez a fehér lepellet beborított, koszorukkal földiszitett sirhanton. Nem felejt el e pillanatot kis keresztfa sem: a kis Farkas Andor.

Távollról a testvérek sóhaja is elszáll s a téli álmat szuunyadó négy fenyőcsemetének búsan suttogja, hogy sokat tett, sokat élt s mégis keveset, aki ott len nyugszik, mert csak

Harminczhat éves volt.

Farkas Bertalan.

Meghívás.

A s.-a.-ujhelyi dalárda f. évi január hó 20-ik napján d. u. 5 órákor a megyeház kistermében rendes tisztújító közgyűlést tart, melyre az egyet összes pártoló és működő tagjai, valamint a dalárda iránt érdeklődők, tisztelettel meghívattak.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1886. évi január 5-én.
Dókus Gyula s. k. **Füzesséry Ödön s. k.**
egyl. elnök. egyl. titkár.

Rendelet.

A háztulajdonosok illetve lakók ismételtlen felhivatnak, miszerint a házaik előtti járdát és vízfolyást mindenkor tisztán tartásuk, a járdát szükség esetében fűrés parral vagy egyéb a csuszamlást gátló anyaggal oly bizonyosan behintésük, hogy külömben az utcák rendezése tárgyában fenálló szabályrendelet 14. § a értelmében okvetlenül pénzbírsággal fognak sújtatni.
S. a.-Ujhely, 1886. január 12.
Az előjáróság.

II. Kimutatás

Fáy András kohányi szülöházának emléktáblavállalendó megjelölésére begyűlt adakozásokról: Láczy Elekné 1 frt, Siegmeth Károly 1 frt, Szemere Gyula 2 frt.

Az I-ső kimutatott összeggel együtt 94 frt.
S.-a.-Ujhely, 1886. jan. 14.

Chyzer Kornél.

Külömfélék.

(Téli idyll.) Országszerte történt nagy havazásokról irnak a lapok, melyek folytán több helyütt a vasuti közlekedés is fenakadt. Nálunk szintén erős éjszaki szél mellett indult meg a havazás, nagyobb mérvű hófúvásokat azonban nem jeleznek. A hóesést ónos idő előzte meg, mely a felvidék bükkes erdőiben sok kárt csinált a fiatalabb fáknak, míg környékünkön leginkább csak a táviráda-huzalokat rongálta meg. A téli időszak e különleges játékanak 5 darab tuzok is áldozatul esett b. Sennyey Lajos páczeni birtokán. Ugyanis b. Sennyey István egy ily zimankos reggelen befogatott szánjába s magához véve az uradalmi gazdatisztekét, megindult a sajátos s már annyiszor meg is anekdotázott sport gyakorlására: a tuzok fogásra. Az eredmény igazolta a fiatal báró helyes kombinációját, mert alig telt belé félóra s a hó és jég takarta mezőségen öt darab tuzokra bukkantak. A meglepett madarak közül hárman nagy nehezen szárnyra keltek, de nem tudván repülni visszaestek a földre, amikor is jól irányzott lövésekkel leterítették őket. A megmaradt kettő futásnak eredt, azonban vadászaink is legott gyorslábú Achillesekké váltak s utólérve mindkettőt, szerencsésen el is csípték. Az elfogottak közül a gunár baleset folytán eldöglött, társa azonban ma is él s az ifjú báró által a budapesti állatkert igazgatóságának elküldtetet. Hasonló eset történt gr. Bombelles karádi birtokán is, hol a cselédség 22 drb tuzokot fogott el a repcze földeken, melyek közül 11 maig is életben van. Ezek is bizonyára az állatkert lakói lesznek, miután az igazgatóság már korábban jelezte, hogy élő tuzokokért 15—20 frtot — kézséggel fizet.

(Dalárdánk) a pécsi országos dalárverseny alkalmából az országos dalárszövetség igazgatóságához beérkezett s onnan a dalártestületekhez véleményadás végett kiküldött 3 pályaműre vonatkozólag helyesen ítelt, amennyiben az „Éljen Pécs“ jelgőjű pályamunkának adta más két társa fölött az elsőseget, mely 11 és 3 szavazat ellenében 24 dalárda által találatot legjobbnak. A 20 arany pályadíjat nyert mű szerzője, mint ezt olvasóink már bizonynyal olvasták a lapokban, Hubay Jenő a brüsszeli zeneakadémia jeles tanára.

(Társas estély.) A s. a. ujhelyi dalárda f. hó 20-án estve Csernyiczkinél saját mulattatására társas estélyt ad, melyen azonban az egyet partoló tagjai s más vendégek is szivesen fognak láttatni.

(Eljegyzés.) Polányi Dezső kassai lakos f. hó 6-án jegyezte el Vékey Anna kisasszonyt, Vékey Gedeon megyei tisztú ügyész szép leányát.

(Uj lelkész.) Demeter János s.-a.-ujhelyi gör. kath. segédlelkész lasztóczi pappá nevezetett ki s ezen állomását e hó 11-én már el is foglalta.

(A városunkban) állomásozó 40-ik honvédszászlóalj — mint értesülünk — Kassára. ennek helyére pedig hozzánk a 41-ik honvédszászlóalj fog közelébb áthelyeztetni.

(A fősorozás) ez évben a s.-a.-ujhelyi szolgabírói járásban marcius hó 8-tól 14-ig bezárólag fog megtartatni.

(Intézet, mint alapítótag.) A s.-a.-ujhelyi takarékpénztár közelebbi gyűlésen elhatározta, hogy 100 frt tagsági díj mellett az „erdélyi részi közmüvelődési egylet“ alapító tagjai közé lép. Ugyanezn alkalommal a helybeli

Melléklet a „Zemplén“ 3-ik számához.

nak. Azonban ezen szigorú intézkedésnek ideje csak is az 1885/6. tanév végeztével fog bekövetkezni, amennyiben a nagym. vallás és közokt. m. kir. miniszter ur ő excellentiájának 1885. évi május 28-án 20301. szám alatt kelt rendeletében a magyar nyelvi tanképesítő vizsga letehetésének ideje, bizonyos feltételek alatt egy évi határidőhöz köttetett. E rendelet értelmében a kassai rkath. munkácsi és eperjesi gkath. és rozsnyói ág. ev. püspök urakat felkértem, hogy a magyarul nem tudó tanítók irányában vagyis azok helyettesítése tárgyában a legszigorubb intézkedéseket megtenni sziveskedjenek. Az ev. ref. egyházi főhatóságnál, állami, községi és mőzes vallású iskolák előjáróinál, valamint a magánintézeteknél ily intézkedésre nem volt szükség, mert ezen intézeteknél magyarul nem tudó tanítók nem működnek.

(Vége következik.)

Levelezés.

Tokaj, 1886. január 10.

T. szerkesztő ur!

Örömmel ragadom meg a tollat, hogy t. szerkesztő urat és becses olvasó közönségét egy a napokban nálunk végbement örvendetes eseményről: egy új kaszinó megalakulásáról értesítem. Szívesen teszem ezt már csak azért is, hogy halljon, tudjon rólunk legalább a legközelebbi szomszédság valamint; hogy hallják, lássák, miszerint mi is haladunk a korral a művelődés mezéjén s hogy nem halt még ki egészen belőlünk a fogékonyság minden szép jó és nemes iránt.

A mi új kaszinónknál is bebizonyult a közmondás: a mi halad — nem marad! Addig vajudott, haladt előre — habár a csigánál is lassabb módra, — míg végre a napokban elérte célját és megalakult.

Nem is képzelné az ember mennyi nehézséggel jár egy kis vidéki városban ily társadalmi intézmény létrehozatala. Azt hisszük, elvégre is elégséges, hogy minden társadalmi tényező fölismerje egy ilyennek égető szükségét s az menten megalakul, létrejön. Azt hisszük: a magánzó belátja, hogy mégis jó, ha van egy hely, hol ösmerőseivel összejöhet, magát kedvére kibeszélheti; az ügyvéd, orvos, hivatalnok, hogy napi elfoglaltatásuk után szükség van egy helyre, hol kissé szórakozhatnak, eszmét cserélhetnek; a kereskedő, iparos szintén szükségét látja ily központnak, hol a napi fáradság után egymásról elbeszélgessen, elpolitizáljon. Mindez és más okoknál fogva azt lehetne gondolnunk, hogy misem könnyebb hát, mint egy ily kaszinó-félet összehozni. Pedig nem megy az olyan könnyen. Ezer kifogást tesznek ellene és mindenik kifogás rugója a magán érdek jellegét viseli magán.

Ily szomorú kilitások közt indul meg a felhívás, (de aláírás nélkül) hogy szükség van egy új kaszinóra stb. Ekkor előáll a kis-tokaji, hogy csak az esetben lesz tag, ha a helyiség Kis-Tokajban lesz; ugyanígy nyilatkozik a nagy-tokaji is. A magánzó nem lesz tagja, hiszen ha valakivel találkozni akar, találhatja azt másutt is, ő nem jár iparosok, hivatalnokcskák közé. Az orvos, ügyvéd: hisz ők ugyis járhatnak lapot, szórakozásuk meg elég van egész nap. A hivatal-

talán nem is érdemelte; hogy nem rutul bukott meg: azt megérdemelte.

Kifáradhatlan volt. Tanuszkodhatnék erről a „Zemplén“ szerkesztője is, kinek egy éven át szerkesztőtársa volt. Szemere Miklós írta hozzá a beköszöntőt. El lehetett azt olvasni, megis csókolni minden sorát. Elég azt mondani, hogy onnan került ki a lasztóczi tuskulanumból s annak volt írva (Hornyay Kálmánnak) akit anynyira szeretett az a magyar Horác: az öreg Szemere.

Mivé lett aztán?! Magasra törő lelke szárnyaszegetté vált. A fizikai erő nem bírta megtartani az egyensúlyt a béklyót nem ismerő szellem merész küzdelmeivel. Megtört. Ereje hanyatlani kezdett. Elbukott a porondon, mely nemes lelkének annyi fényes csatáját látta. A megbomlott fizikai szervezet más hazát jelölt ki számára.

Pár éven keresztül Olaszhon virányai közt szivta az üdítő léget. Bár igazán magába szivta volna. Távól volt honától, távol szüleitől, véreitől. Mennyire fájhatott ez neki, csak ő tudná megmondani.

Dehogy gondolatban örökké itthon volt, mutatják azok a levelek, melyekkel szeretteit oly gyakran, számtalanszor fölkereste.

Mikor aztán hazatért s ujra láttuk, azt hittük, hogy már sokáig, igen sokáig a miénk marad. Pedig a féreg akkor is rágódott rajta. De azt nem mertük hinni, hogy ne higyjük: ő maga volt kedélyével, humorával egy megtestesült „veto.“

A szegényügy rendezése körül láttuk utoljára buzgólkodni.

Mennyit beszélhetne arról a sok tanulmány-

nok pedig azzal buvik ki az aláírás alól: hogy ő inkább szenteli kis szabad idejét, estéjét családjának mint a kaszinónak, a kereskedő, iparos elfoglaltatásával menti magát.

Szó sincs róla, hogy ily körülmények között a mi kezdeményezésünk is zátonyra jutott volna, ha köztisztelet és szeretetben álló főpápunk Bergler Gy. ur ő nagysága kezébe nem veszi az ügyet; az ő fáradhatatlan utánjárása, tevékenysége és rábeszélésének sikerült az eszmét diadalra juttatni.

Annak öröme hogy megalakultunk, az új kaszinó a napokban egy minden tekintetben kitűnően sikerült táncszal összekötött közvacsorát rendezett, mely egyszersmind a kaszinó tagok ösmerkedési estélyének jellegével is birt.

A 60-at meghaladta a jelenlevők száma, kik mind a helybeli intelligenciából kerültek ki, s kik a legelőkelőbb társalgás és fesztelen jókedv mellett fogyasztották el a minden igényeket kielégítő vacsorát, mely alatt felköszöntök mondaták a jelenlevő hölgyek, az elnök, alelnök, a kaszinó felvirágzására stb. Vacsora után jött csak a multság java: a táncz, mely hajnali 4 órakor ért véget. A jelenlevők közül megenlíthetem: Ambrózy, Azary, Dienes, Fried, Galgóczy, Géhl, Hajduk, Kálmán, Kozma, Krajnyák, özv. Nagyné, Reiner, Román, özv. Timkóné, Zakóné urnóket, Azary Róza, Hajduk Ilona, Hajduk Irén, Nagy Ida, Zákó Emma stb. kisasszonyokat. E jól sikerült multság arra bírta a régi kaszinót, valamint a kereskedő ifjakat és tüzoltókat is, hogy ők se tétlenkedjenek a hosszú farsang alatt. Gyüleseznek is folyton ez irányban és minden oda mutat, hogy az idén Tokajban zajosabb lesz a farsang, mint egyébkor, s hogy mint máskor, ugy az idén is nagy lesz a vidékiek száma, kik baljainkat jelenlétükkel emelni fogják. **Cató.**

Meghívás.

A magyar sz. korona országainak vörös-kereszt egyletéhez tartozó mezőlaborczi főkegyelet 1886. évi január 31-én délutáni két órakor Mezőlaborczon rendes évi közgyűlést tart, melyre a főkegyelet tagjai tisztelettel meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. a két elnöktársnak elnöki tisztségokról való lemondásának tárgyalása, s esetleg új elnökök választása;
2. jelentés a főkegyelet eddigi működéséről;
3. pénztárnoki jelentés a főkegyelet vagyóának kezeléséről s a számadások megvizsgálása;
4. az alapszabályok értelmében kilépendő választmányi tagok kisorsolása s a kisorsoltak helyébe új tagok választása;
5. indítványok s egyéb felmerülő ügyek tárgyalása.

Ez alkalommal az egylet t. tagjai tiszteletteljesen felkéretnek, miszerint az 1886. évre járuló tagsági díjakat, s a mult 1885. évre aláírt s eddig netalán még benem fizetett díjakat is a közgyűlésen az egyleti pénztárnok kezébe befizetni sziveskedjenek.

Kelt Mezőlaborczon a választmányynak 1886. évi január 8-án tartott üléséből.

A választmány megbízásából:
Sztavrovsky Gyula,
jegyző.

ról, melyet emberbaráti szeretetből véghez vitt, az a tömérdek reliquia, a mi e téren utána maradt.

Mindhiába volt!

Nemes törekvésében megdönthetetlen tilalomfát állított eléje a kérelhetlen halál...

Jó nagyapja, jó nagyanyja e napon jubilálnak. Nagyapja 100 éves, nagyanyja 96. Hetven éve, hogy elmondták egymásnak az „én a tied, te az enyém“ szent szavakat. Kesergő atyja is e napon született; ma érte meg a 70-ik évét.

Sajátságos játéka a sorsnak.

A hóval fődött ormokra az isten verőfényes napja süt, oda világít a sivar tetőre: az ő életének még dele sem állott be, elszakadt a fonál, kialudt a fáklya...

Künn voltunk sirjánál, koszorukat tettünk a hólepte hantokra, melyek hült tetemeit örökre elfedték.

Szerető édes anyja könyei öntözték a rideg hantokat, összeolvadva a csillogó hószemekkel, hogy több legyen abból, mi a mulandóságra emlékeztet.

A sir egyik végén szomoruan pislog egy felgyújtott fáklya, merő ellentétéül annak a kis fiúnak, aki nyugalmasan tartja, míg árnyhoz, fényhez egyaránt nem szokott tekintete gondtalanul révedez a fehér lepellel beborított, koszorukkal földszitett sirhanton. Nem felejt el e pillanatot kis keresztja sem: a kis Farkas Andor.

Távollról a testvérek sóhaja is elszáll s a téli álmodt szuonyadó négy fenyőcsemetének búsan suttogja, hogy sokat tett, sokat élt s mégis keveset, aki ott len nyugszik, mert csak

Harminczhat éves volt.

Farkas Bertalan.

Meghívás.

A s.-a.-ujhelyi dalárda f. évi január hó 20-ik napján d. u. 5 órakor a megyeház kistermében rendes tisztújító közgyűlést tart, melyre az egyet összes pártoló és működő tagjai, valamint a dalárda iránt érdeklődők, tisztelettel meghívotnak. Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1886. évi január 5-én.

Dókus Gyula s. k. Füzesséry Ödön s. k.
egyl. elnök. egyl. titkár.

Rendelet.

A háztulajdonosok illetve lakók ismételt felhivatnak, miszerint a házaik előtti járdát és vízfolyást mindenkor tisztán tartásuk, a járdát szükség esetében fűrés pörrel vagy egyéb a csuszamlást gátló anyaggal oly bizonyosan behintsek, hogy különben az utcák rendezése tárgyában fenálló szabályrendelet 14. § a értelmében okvetlenül pénzbírsággal fognak sújtatni. S. a.-Ujhely, 1886. január 12.

Az előjáróság.

II. Kimutatás

Fáy András kohányi szülőházának emléktáblávalleendő megjelölésére begyűlt adakozásokról: Lácza Elekne 1 frt, Siegmeth Károly 1 frt, Szemere Gyula 2 frt.

Az I-ső kimutatott összeggel együtt 94 frt. S.-a.-Ujhely, 1886. jan. 14.

Chyzer Kornél.

Különfélék.

(Téli idyll.) Országszerte történt nagy havazásokról irnak a lapok, melyek folytán több helyütt a vasuti közlekedés is fenakadt. Nálunk szintén erős éjszaki szél mellett indult meg a havazás, nagyobb mérvű hófúvásokat azonban nem jeleznek. A hóesést ónos idő előzte meg, mely a felvidék bükkes erdőiben sok kárt csinált a fiatalabb fáknak, míg környékünkön leginkább csak a táviráda-huzalokat rongálta meg. A téli időszak e különleges játékának 5 darab tuzok is áldozatul esett b. Sennyey Lajos páczi birtokán. Ugyanis b. Sennyey István egy ily zimankos reggelen befogatott szánjába s magához véve az uradalmi gazdatisztekét, megindult a sajátos s már annyiszor meg is anekdotázott sport gyakorlására: a tuzok fogására. Az eredmény igazolta a fiatal báró helyes kombinációját, mert alig telt belé félóra s a hó és jég takarta mezőségen öt darab tuzokra bukkantak. A meglepett madarak közül hárman nagy nehezen szárnyra keltek, de nem tudván repülni visszaestek a földre, amikor is jól irányzott lövésekkel leterítették őket. A megmaradt kettő futásnak eredt, azonban vadászaink is legott gyorslábú Achillesekké váltak s utólérve mindkettőt, szerencsésen el is csípték. Az elfogottak közül a gunár baleset folytán eldöglött, társa azonban ma is él s az ifjú báró által a budapesti állatkert igazgatóságának elküldetett. Hasonló eset történt gr. Bombelles karádi birtokán is, hol a cselédség 22 drb tuzokot fogott el a repce földeken, melyek közül 11 maig is életben van. Ezek is bizonyára az állatkert lakói lesznek, miután az igazgatóság már korábban jelezte, hogy élő tuzokokért 15—20 frtot — kézséggel fizet.

(Dalárdánk) a pécsi országos dalárverseny alkalmából az országos dalárszövetség igazgatóságához beérkezett s onnan a dalártestületekhez véleményadás végett kiküldött 3 pályaműre vonatkozólag helyesen ítelt, amennyiben az „Éljen Pécs“ jelgőjű pályamunkánk adta más két társa fölött az eisőséget, mely 11 és 3 szavazat ellenében 24 dalárda által találtatott legjobbnak. A 20 arany pályadíjat nyert mű szerzője, mint ezt olvasóink már bizonynyal olvasták a lapokban, Hubay Jenő a brüsszeli zeneakadémia jeles tanára.

(Társas estély.) A s. a. ujhelyi dalárda f. hó 20-án estve Csernyiczkinél saját mulattatására társas estélyt ad, melyen azonban az egylet partoló tagjai s más vendégek is szívesen fognak láttatni.

(Eljegyzés.) Polányi Dezső kassai lakos f. hó 6-án jegyezte el Vékey Anna kisasszonyt, Vékey Gedeon megyei tisztú ügyész szép leányát.

(Új lelkész.) Demeter János s.-a.-ujhelyi gör. kath. segédlelkész lasztóczi pappá nevezetett ki s ezen állomását e hó 11-én már el is foglalta.

(A városunkban) állomásozó 40-ik honvédszászlóalj — mint értesülünk — Kassára. Ennek helyére pedig hozzánk a 41-ik honvédszászlóalj fog közelébb áthelyeztetni.

(A fősorozás) ez évben a s. a.-ujhelyi szolgabírói járásban marcius hó 8-tól 14-ig bezárólag fog megtartatni.

(Intézet, mint alapítótag.) A s.-a.-ujhelyi takarékpénztár közelebbi gyűlésen elhatározta, hogy 100 frt tagsági díj mellett az „erdélyi részi köz művelődési egylet“ alapító tagjai közé lép. Ugyanezn alkalommal a helybeli

női házi-ipar iskola javára 20 frt segély díjat szavazott meg.

(A kereskedő ifjak) — mint velünk tudatják — f. hó 30-án a „Magyar Király” szálló táncztermében a zempléni megyei magyar nyelvet terjesztő egyesület s az izr. nőegylet javára tánczvigalmat rendeznek Teich Zsigmondné urnó védnöksége alatt.

(Baleset) B. Sennyey Miklóst, — ki szenvedélyes vadász s akiről közelébb írtuk: hogy a szalánczi erdőszélen medvét lőtt — ugyanott e napokban sajnálatos baleset érte. A magán uton vett hír szerint, — melynek részletei hiányoznak — a báró, sógorával: gr. Forgách Istvánnal vadászni ment. A hajtásba került vad a grófra jövőn, ez gyorsan célba vette és rálőtt, azonban vad helyett az oldalt álló bárót sebezte meg, kinek a golyó felzombjába furódott. A szerencsétlenségnek nem lehet más magyarázata, minthogy a kilőtt golyó egy bizonyos tompaszög alatt valamely kemény tárgyba ütközvén, irányt változtatott. A sebesült a szalánczi kastélyban nyer orvosi ápolást, azonban a golyó eltávolítása végett tett kutaszolás még eddig eredményre nem vezetett.

(Toloncz-ügy.) S.-a-Ujhely város kapitányi hivatala által az elmúlt évben 210 csavargó tolonczoltatott el.

(A szécs-kereszturi gőzmalom) Ifj. Mandel Pál, hogy folyton nagyobbodó szükségletét és széles koru vevő közönségét kielégítse, malmát új és czélszerű gépezetekkel látta el. E czélból a budapesti hírneves Gutjahr és Müller malom építő és gépgyári magyar czéget bízta meg a szükséges belső malomgépezetek elkészítésével. Örömmel vesszünk tudomást ezen tényről, látva, hogy vidéki malmaink a haladás terére lépnek és habár kicsinyben, megközelíteni iparkodnak a főváros világra szóló malomiparát. Hogy mennyire kívánatos lenne összes vidéki malmainknak e példát követni, azt fejtegetni fölösleges, minélfogva nem hagyhatjuk szó nélkül némely malomtulajdonos helytelen eljárását, midőn a külföld silányabb gépeit a hazai gyártmányok elé helyezi és szükségleteit Ausztriából vagy külföldről fedezi. A hazai malomgépek világhírűek, példa reá, hogy Bécs legnagyobb malmait Budapestről szerezte be. A fentnevezett fővárosi nagy és virágzó gyártelep eléggé igazolja, hogy a malom gép-ipar hazánkban legmagasabb fejlődési fokon áll, miután eme gyár készítményeit német, olasz, spanyol orosz, sőt amerikai malmok is rendelik, minek küldjük mi tehát pénzünket külföldre?!

(A vigyázatlanság áldozata.) E hónap 13-án B.-Kisfalud községben iszonyu szerencsétlenség történt. Zucker kereskedő üzletében két hordó petroleum állott, melyek egyikéből a kereskedő 16 éves leánya és egy kis leány-cseléd szivattyúztak a petroleumot, s a cseléd az égő gyertyát oly közel találta tartani a petroleumhoz, hogy az lángot vetett, a hordók elpöfödtek s pillanatok alatt az egész szoba lángban állott. A cseléd kimenekült, a kereskedő leányán azonban meggyült a ruha s a szerencsétlen teremtés úgy nézett ki, mint egy óriási égő fátyla s kinos ketségbeesés közt futkosott szobáról-szobára, felgyújtva minden útjába esett tárgyat, míg végre atyjának sikerült egy dunna alá temetni, s ekként a gyermeket körülnyaldosó tüzet elfojtani. De már késő volt. A szerencsétlen leány irtózatok kínok között rövid 5—10 perc alatt egészen megszenezedve, kiszenezedve. A leány-cseléd is kapott kisebb égési sebeket; haja és szemöldéje egészen leperzselődtek, mit megpillantván atyja, rémületében torkát metsette fel, úgy, hogy ezt is csak gyors orvosi segély menthette meg. A tűz ezalatt rohamosan terjedt tovább s néhány perc múlva az egész épület kívül-belül lángban állott, csak a szegimalombeli önkéntes tűzoltók gyors megjelenésének lehet köszönni, hogy a szomszéd épületek is martalékul nem estek. Tudósítónk, kik a köznéppel, hogy az oltásnál a tűzoltóknak vonatkozott segédkezet nyújtani egy kupa vizet is sajnált töltek. Az ilyen indolens népre az egyházi előjáróknak, lelkeseknek kellene hatniok s felvilágosítani őket, hogy a tűzoltókat ne nézzék »garabonczás diákoknak« s ne idegenkedjenek azoktól, hanem humanus működésükben igyekezzenek — saját érdekekben is — esetről esetre segélyekre lenni.

(Sárospatakon) f. hó 9-én folyt le a ref. leányiskola javára rendezett táncmulatság. E bál a pataki farsangnak néhány év óta állandó vendége, és pedig igen szívesen látott vendége; mert a játékosy célra hozott szép ajándékok mellett mindig igen kedves, feszelen és háziasság multság szokott lenni. E jelleget a jelen alkalommal is megtartotta s míg a rendező urhölgyek Mitrovics Gyuláné, Szívós Mihályné, Terhes Barnáné, Ujlaki Istvánné, Zombory Emődné, az étteremben árukták a város játékosy hölgyei által adományozott étel- és italneműket, addig az alább felsorolt hölgyek a bálteremben árukták a kosarakat az őket tömegesen ostromló ifjúságnak. S míg egyfelől a játékosy czélt a legszebb siker koronázta, addig másfelől a multság se hagyott fenn semmi kívánni valót, sőt a jó kedv oly általános volt, hogy szombat estétől, illetve vasárnap reggeltől vasárnap estére is átcsapott, az u. n. morzsabálra. Az első négyest 34 pár

tánczolta: a következő hölgyek neveit sikerült feljegyeznünk: Dr. Kun Zoltánné, Czinke Istvánné, Nádaskay Zs.-né, Székely Donátné, Morvay Ida, Szívós Irma, Benedek Ilona, Kőrös Margit (E.-Bénye), Matuszka Paulin, Maraszka nővérek, Somossy Boriska, Pekary nővérek, Nagy Vilma, Mester Róza és Ilona, Eperjessy Ilona, Eöry Mariska, Förster Hedvig, Arday Débora, Szakácsy Ida stb.

(A sárospataki) ref. leányiskola javára tartott bál tisztán 520 frt 95 krt jövedelmezett, mely összeghez felülfizetéssel járultak: Br. Vajai Vay Miklós 10 frt, Mihályfi József fővárosi mérnök 5 frt, Lengyel István Budapestről 2 frt, Marikovszky Aranka 2 frt, dr. Bacsoni Lajos 1 frt, Császy Gyula (Szoboszló) 1 frt, Husz János (Leibicz) 2 frt, Eperjessy István (Deés) 3 frt, Nagy Imréné urnó 1 frt, Trócsányi Bertalan 2 frt, Kérészy István 2 frt, Molnár Lajos 4 frt, Bakó Barnabás 40 krajczár, dr. Kun Zoltán 4 frt, Vay István 1 frt, dr. Zsiday Dániel 1 frt, Nagy András albiró 2 frt, Reményi Vendel 1 frt, dr. Szánthó Gyula 1 frttal, mely a nemes czél érdekében tett áldozatkészségért a rendezőség forró köszönetét nyilvánítja.

(Körjegyzői választás.) Az ujonnan alakított b.-kisfaludi körjegyzőségben f. hó 5-én a már három év óta szorgalmasan ott működött aljegyző Kudász Kálmán választott körjegyzővé.

(A közvacsora.) E rovat zártakor vette kezdetét a helybeli női ipariskola javára rendezett s már megelőző számainkban jelzett közvacsora. Végig tekintve a megyeház sok csinnal diszített termeiben megjelent közönség szép számán; semmi kétségünk az előre remélt anyagi eredmény fölött, viszont a már kezdetben uralkodó jó kedélyhangulat az erkölcsi sikerre nézve nyújt teljes biztosítékot. Finom ételek, csábos kiszolgálás, két oly pontje e társas összejövetelnek, mely akardod nem akardod örvénybe ránt s csak ha kiváltottad magad, bocsát utadra tovább, hogy ismét önszántadból berepülj a lángba, mely annyi fényes szempárból feléd ragyog s ismerve lepke természettedet, bizonyos martalékának tart. Bizon-bizon pompás találmány ez a közvacsora!

CSARNOK.

Történelmi tallózatok.

(Néhány szó a Chyzer családi s helynév ős magyar eredetéről.)

Az eseményeket, melyeket szemmel látunk, tapasztalunk; bár mennyire emlékeztünkbe vesődtek is: lassanként elfeledjük.

A nagyobb s kisebb nemzetek egykor világra szóló eseményei is megfeneklettek a nagy idők kátyujában, a századokban is feledésbe mentek.

Az egyes családok, mint a kisebb s nagyobb nemzetek, nemzeti, társadalmi története hasonló az örökké változó nagy természethez, — mint ennek, úgy annak is van tiszta napfénye, boruja, szele, vihara, villáma stb.

A nemzetek történelméből hány meteor s csilaghullás, földrengéseket jegyeztek fel a történések a világtörténelem számára.

Avagy hány egyes családtagok harci tetteitől nyert örök fényt sok családi név!

Ha egy pillantást vetünk nemzetünk történelmébe, hány kisebb s nagyobb fényű réglétűnt s naponta eltűnő családok neveivel találkozunk, s valóban el kell szomorodni annak tudatában, hogy hány családi név enyészett el azon alig 600 év lefolyása alatt, mely idő alatt a felvett családi nevek általánossá lettek.

A sok feledett családi nevek közül vegyük elő az ős Chyzer nevet, tisztítsuk meg a reá tapadt nagyidők mohától, melyet e nemzet gyakran változó politikai viharai ragasztottak reá s adjuk vissza ez elidegenített nevet édes anyjának a magyar nemzetnek, melynek kebléről az idők s események forgó szelei már-már letépték, tartozván ezzel nemzetünknek, mely magának visszaköveteli a magyart.

A Chyzer névvel már 1320-ban találkozunk a midőn Fülep Nádor ispány intő levelet küld Pál Jakab fia által Zothmár (Szathmár) tartományának, hogy intenék meg Nagy Jánost, az általa bírlalt, azonban András a Chyzer fiát illető helységnek visszaadása iránt.

Az idevonatkozó okmány így szól:

„Serény katonának (Serenou militi) az ő Uroknak, Filep Nádor Ispányának, Kúnok bírájának, Zepusi, Wjvári Ispányának, Zothmári tartományának (provincziae) négy Szolgabírái engedelmességét, és kész szolgálatot. Nagyságodnak levelét, melyet Pál Jakabnak fia nekünk általadta, illy folyamatban vettük illendő tisztelettel: hogy András, Chyzer fia helységeknek vissza adása eránt, melynek Nagy János birtokában vannak, azon Jánost a' mi közben járásunkal, és tanácsunkkal intenék meg, és arról is meg fenyegetnénk: hogy Nagyságodnak levelét meg vetni ne mészellye. Melyről mindön elő hozott levél el olvastatott volna, ő közinkbe fel álván mondotta: hogy ő a ti leveleteket, mint maga Uráét, illendő tiszteletben tartya, de említett helysé-

geknek vissza adása eránt Nagyságodnak azt feleli: hogy ha ajándék képen az ő helységekét kívánna valakinek ált adni, azt szorgalmatos szívességgel megcselekedné, de e' képpen csak a' törvénynek utyán, és helyén kéri magát kihalgattatni. Költt Boguson Kis-Aszszony ünnepe után ötödik napon, 1323.” (Szirmay A. Szatmár vármegye esmérete.)

Az ezen nádori rendeletben foglalt peres ügy, úgy látszik csak 1341-ben intéztett el Drugeth Willermes nádor ispány által, a Gelényesen tartott bírósági ülésben, a mely ülésben Jánosnak a Péter fiának régi öröksége igazoltatott.

Az oklevél szóról-szóra következő:

„Mi Drugeth Willermes Nádor-Ispány, és Kúnoknak bírája adgyuk emlékeztül: hogy közönséges gyűlésünkbe, melyet Zathmár, és Ugocha Vármegyék Nemeseinek Keresztelő Szent János ünnepe előtt harmad nappal Gelyenus helység mellett tartottunk, Monostori Cháholy János, Péternek fia, minden nemesség közül fel álván, illyen móddal elé adá: hogy Chyzer nevezetű helység, Karazna Vármegyében fekvő legyen, és lett volna öröke régtől fogvast és ötlet örökös jussal illetné, a' midőn Mi Zathmár, és Ugocha Vármegyéknek Szolga és Eskütt bírájait, és minden Nemeseit erről megtudakoztuk volna, azon Szolga és Eskütt bírák, és nevezett Zathmár, és Ugocha Vármegyéknek minden Nemesei meg egyezt, és egyenlő szóval vallották: hogy azon Chyzeri nevű helység Jánosnak Péter fiának öröke legyen, és lett volna. Költt gyűlésünknek ötödik napján a nevezett helyen 1341.” (Szirmay A. Szatmár várm. esmérete.)

A régi örökség kifejezés, minden esetre sok évtizedet, századot, sőt többet is jelenthetvén, mely okból a Chyzer család a honfoglaló s első települő családok egyikének bizon mondható.

A Chyzer név írva, olvasva, valóban úgy tűnik fel, mintha Mayer, Breuer névvel volna dolgunk, pedig hogy mennyire családunk, az idézett okmányokból és nyelvtani következtetésekkel telejezen igazolható.

Mielőtt azonban az igazoláshoz fognék, állításom helyes elbíralhatásának érdekében fontos okoknak tartom a következők előre bocsátását.

A honfoglalás idejében, még a kereszténység felvétele után is hosszú időközön a magyarnak író asztala: csatolna, pennája: kardja, kalamárisa: ellenségének feje volt.

S nem csuda, ha a személyes bátorság és vitézség e hosszan tartó korszakában, midőn a férfiu keblét a honfoglalás, alkotás s megtartás dicsőségének vágya is dagasztá, ha vágyai megvalósíthatásának fő eszközét: kardját, melyet őseitől örökölt, melyek egy némelyikéhez családi bizalom, vagy egész legendák fűzvék; nem egy könnyen s hamar cseréli fel a hitvány ludtollal, s csakis akkor tették azt, midőn az idegen penna forgatóktól ellesték, hogy a ludtoll sokkal hatalmasabb vagyons- s dicsőségsszerző eszköz a kardnál.

Az Árpádok alatt németek, az Anjouk alatt legnagyobbbrészt olaszok foglalták el az iródiáki zsiros állásokat a király s az ország főbb hivatalnokai, mint a gazdag javadalmu főpapok mellett.

Ezen idegen nyelvű iródiások által irattak kezdetben régi okmányaink, kik nyelvünket nem, vagy hibásan beszélték, nyelvünk sajátságait nem ismerték, általok csuszak be ortografiánk gyorsabb fejlődésének hátrányára s valóban kárára oly hibák, melyek még maig sem küszöböltettek ki, különösen a családi- s helynevek leírásánál, s némely esetben meg sem magyarázható, ki nem nyomozható okokból.

Ilyen ki nem nyomozható a Cs hangnak Ch-val való írása. Chazár császár; Cholnachosi: Csolnakosi; Chicher: Csicser; Chyz: Csiz; Chyzer: Csizer; Cháki: Csáki.

A Z-nek sz helyetti használata, mint Zepus (Szepes), Zirna (Szirma), Zottmár (Szathmár).

Az i betűt, hol j-vel, hol y-nal írták, a szóvégen úgy mint a közepén. Az ékeket pedig kezdetben nem, vagy nem mai ortografiánk szerint használták. Alkalmazván azt az összetett betűk jelzésénél is, mint a t' (ty), n' (ny), g' (gy) stb.

Az 1320 s 1341-ben írott két okmányban Chyzer és Chyzeri-nek írott nevek, hogy Csizer s Csizeri nek olvasandók, a fentebb írottakból kétségségbe vonható sem lévén — most nézük meg, hogy német név lehet-e az? Nem, mert 1-ör a német latinul írott okmányaiiban is a német betűket használta. 2-ör. Soha és sehol a ch-t sem cs-nek sem cz-nek nem hangoztatja, nem írja. 3-ör. Ha német lenne s lett volna, Ziefer-nek írta volna.

Olasz sem lehet teljességgel — az olasz sem irván a Cs-t Ch-val, valamint hogy a Chiezát nem mondja Csiézának s a Chiarát Csiarának stb.

Ha pedig már ezen ortografiának fejlődésére hatással volt két nyelv t. i. német s olasznak egyikevel sem hozható a Csizeri név sem leírása sem hangoztatása rokonságba:

Akkor a hivatolt okmányokban írott Chyzer név kizárólag Csizer és Csizerinek olvasandó, s ekként ős magyarsága megállapítható.

Megjegyzem, hogy Csizer község 1863-ban hivatalos használatra kiadott helynévtárban Kraszna megyében máig is fennáll.

K...y L.